

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLES ÅRSSKRIFT 1967

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLE

ÅRSSKRIFT

Dag og dåd er kæmperim

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1967

Gør dette, så skal du leve

Frans af Assisi:

Herre, gør mig til redskab for din fred,
Hvor der er had, lad mig så kærlighed,
Hvor der er krænkelser, tilgivelse,
Hvor der er tvivl, tro,
Hvor der er fortvivlelse, håb,
Hvor der er mørke, lys,
Hvor der er bedrøvelse, glæde.

Åh, guddommelige mester, hjælp mig,
At jeg ikke så meget må søge at blive trøstet som at trøste,
Ikke at blive forstået, men at forstå,
Ikke at blive elsket, men at elske.
For det er ved at give, at vi modtager,
Ved at tilgive, at vi bliver tilgivet,
Og ved at dø, at vi bliver født til evigt liv.

(efter en antologi ved Jørgen Hansen og Thora Vest:
Men jeg siger jer).

»Den frie skole«

Hele den danske skole er blevet en friere og friere skole. Fra folkeskolen til gymnasiet er der sket en udvikling, som er påvirket af højskole- og friskolebevægelsen i Danmark. Metodefriheden er blevet udvidet til at omfatte friheden til at tage mange nye fag ind og tilrettelægge undervisningen, så den i stigende grad tager hensyn til elevernes individuelle evner og anlæg. Elevdemokratiet er kommet til at spille en større rolle, og samarbejdet mellem forældre og lærere vokser.

Hvad er under alt dette da den frie skoles særkende og særlige opgave i nutid og fremtid? Folketinget skal inden længe behandle forslag om nye tilskudslove til de frie skoler, og hvor det for en generation siden var elever fra de frie skoler, der besad de fleste nøgleposter i vort politiske liv, er det for en stor dels vedkommende nu folk, der ikke har haft berøring med eller i hvert fald ikke har modtaget undervisning og opdragelse på de frie skoler, der har fremtrædende pladser i vor parlamentariske forsamling.

Det hænger naturligtvis sammen med ændringen i vort lands erhvervsstruktur og dette at de frie skoler blev til, mens bondesamfundet var på sit højeste. Under alt dette kan der nok være grund til at overveje spørgsmålet: »Hvad er en fri skole?«

Begrebet »fri skole« hænger vel dybest set sammen med bondens ønske om frihed – et ønske som den demokratiske borger altid har. Netop vore frie skoler er udtryk for vort demokratiske ønske om, at folk skal have mulighed for at få oplært og opdraget deres børn og unge efter de principper og idealer, som de selv mener stemmer med deres egne anskuelser om, hvad der er det bedste, de kan give deres børn.

Derfor er de frie skoler personlige skoler, der præges af selvstændige synspunkter hos såvel skolekreds som lærere. Der kan

være stor forskel på, hvor hovedvægten lægges i de frie skoler. For nogle er det afgørende, at eleverne møder Kristendommens principper, og at deres liv påvirkes af dette møde med den korsfæstede og opstandne frelser. Dette gælder alle de skoler, der er oprettet af og arbejder i stærkere eller svagere tilknytning til kristne bevægelser.

For andre skoler er der tale om, at det først og fremmest gælder om at opdrage de unge og børnene til selvstændige, demokratiske borgere, mens det for en del skoler gælder, at det er bestemte pædagogiske principper, som forældrene ønsker deres børn opdraget efter. Det er vel navnlig på denne linie, vi skal se »den lille skole«-bevægelsen.

Uanset hvilken tankegang, der ligger bag den enkelte skole, er begrebet »fri skole« knyttet til dette, at der er fuld frihed for skolekredsen til at tilrettelægge undervisningen og opdragelsen uden at statsmagten blander sig i det – endsige ensretter skolerne imod skolekredsens egne ønsker. Statsmagten har netop en anden funktion i det demokratiske samfund, nemlig at værne skolefriheden og gennem økonomisk hjælp sørge for, at alle forældre uanset deres indtægt og formue får mulighed for at sende deres børn ind i den personlige skole, hvis målsætning og arbejdsform er præget af et bestemt sæt idealer og en speciel holdning til livet.

Den frie skole må værnes imod at blive en skole først og fremmest for folk, der har råd til at betale ekstra for deres børns skolegang. Dette er folketingets særlige ansvar – og særlige demokratiske ansvar.

Når dette er sagt bliver tilbage, at den frie skoles eksistens og tryghed kun hviler på tillid. Skolekredsen ansætter den person, man har tillid til, og som man mener kan tage ansvaret for ånd, tone og indhold i undervisning og opdragelse på skolen. Denne leder ansætter de medarbejdere, hun eller han har tillid til kan udfylde en plads i skolens daglige virke. På denne tillidsbasis sender forældre deres børn til skolen – eller også kommer de voksne elever selv for at være med.

Den frie skole møder således dagligt en udfordring – den kan

aldrig stivne i rutine eller vanetænkning, men må hele tiden være i stand til besindelse og til at overveje: hvad er vi her for, og hvad er vort formål? På hvilken måde og efter hvilken anskuelse ønsker vi at holde skole?

Asger Baunsbak-Jensen.

Forsvarets civilundervisning

Der er gennem årene ofte i dette skrift understreget variationen og mangesidigheden i det danske undervisningsbillede. Alligevel vil det måske af nogen opfattes som et paradox når der netop i friskolens årsskrift tales om Forsvarets Civilundervisning (F.C.U.), hvor der nok som bekendt ikke er andre frivillige til stede end læreren – i hvert fald den del jeg har med at gøre. –

F.C.U. er Danmarks største medborgerskole, idet den omfatter samtlige værnepligtige, der i deres tjenestetid modtager 140–150 timers undervisning. – Hovedvægten er lagt på orienteringer om *det samfund, vi lever i, og den verden, der omgiver os*. – Disse fag er obligatoriske. Dog har der gennem årene været anvendt en del af undervisningstiden til andre fag – dansk, engelsk, tysk, regning, bogføring, landbrug, håndværkerret o. s. v. – Det er min opfattelse, at de værnepligtige har været glade for disse valgmuligheder, *men* den fremtidige målsætning er *medborgerskolen* for samfundet *her* og verden *om*.

Et særligt område er ordblindeundervisningen, hvor specialuddannede lærerkrafter har hjulpet mange unge af netop de nuværende soldaterårgange, i hvis skoletid specialundervisningen rundt om i vore almindelige børne- og ungdomsskoler ikke var udbygget, som tilfældet er i dag. Derfor tror vi, at F.C.U. ordblindeundervisning i den kommende tid vil være i stand til at hjælpe fremtidige årganges læsehæmmede yderligere et skridt frem.

Derudover er der i den værnepligtiges *fritid* næsten ingen grænser for, hvad der kan honoreres på det undervisningsmæssige område. Således deltager $\frac{1}{3}$ af vore værnepligtige – d. v. s. ca. 12.000 årligt – i brevkoleundervisning fra anerkendte kursus, den er gratis. Det drejer sig ofte om ret dyre kursus 500–800 kr. – Såfremt et brevkursus ved hjemsendelsen ikke er afslut-

tet, skal den enkelte blot betale for den resterende del af kursus.

Her skal også anføres, at for det kontraktansatte stampersonel (konstabler m. v.) er der en 7 ugers *civil uddannelsesret* årligt. Da kontrakterne løber 2–10 år er det ikke ualmindeligt, at man »samler sammen« til en civil uddannelse – specialarbejderskole, seminarium, H. F. o. s. v.

Der er også i tjenestetiden gennemført kursus med afsluttende teknisk forberedelseseksamen, det drejer sig både om T. 1 og T. 2.

Man vil således se, at der er mange kombinationsmuligheder, man kan benytte sig af i forholdet værnepligt – uddannelse.

Peder Flemløse.

Uretfærdig retfærdighed

Man kalder det danske samfund et retssamfund. Giver man sig imidlertid til at studere den praksis, der anvendes over for vore kriminelle, får man snarere det indtryk, at det er et forvirret samfund, vi lever i, en forvirring, som er til stor skade for vore ca. 3000 indespærrede og andre, som er kommet i forbindelse med »systemet«. På en lang række punkter virker vort retsvæsen forældet, uigennemtænkt og uretfærdigt, selv på en lægmand som undertegnede, der nu skal prøve at trække nogle af hovedproblemerne frem for at underbygge de barske påstande.

Hvorfor straffer vi egentlig?

Umiddelbart forekommer det vel at være et idiotisk spørgsmål at stille. Men hører man nu nøjere på juristers eller på befolkningens svar, opdager man, at de færreste ved, hvad de vil med straffen. Den begrundes med »beskyttelse af samfundet«, »søning«, »afskrækkelse« og »resocialisering af forbryderen« og endnu meget andet, som såre let bliver til én stor, indre selvmodsigelse. Kan »afskrækkelse« resocialisere? Kan »forbryderen« mentalt rumme både forestillingen om, at han soner, og at samfundet vil gøre ham til et skønnere menneske? Naturligvis er der en grund til forvirringen – nemlig den, at man overhovedet ikke har vidst, hvilken virkning en straf har på et menneske! Det er f. eks. en ren fordom, at fængselsophold skulle tjene til beskyttelse af samfundet. Der findes simpelthen ingen videnskabelige undersøgelser, som beviser, at det er fængselstrusselen, der holder os tilbage fra at stjele, myrde o. s. v. Det kan såmænd lige så godt være vores pæne borgerlige opdragelse. Derimod foreligger der nu en interessant svensk doktordisputats, der sort på hvidt viser, at der er flere recidivister (kriminelle gengangere) blandt folk, der har fået fængselsstraf, end blandt dem, der fik lov at nøjes med en betinget dom – alt andet lige. De betingede dom-

me skulle altså generelt set beskytte os bedre mod ugerninger end frihedsstraffene. Det er en meget drilagtig iagttagelse, som derfor også er blevet forbigået i relativ dyb tavshed herhjemme.

Dette faktum, at man ved så lidt om straffens virkning, var den direkte anledning til, at man i begyndelsen af 60'erne forsøgte at skabe et mere moderne retsvæsen i Grønland. Der skal en berigelsesforbryder ikke i kachotten, men flyttes til en anden by, hvor man prøver at give ham en ordentlig uddannelse og et job. Mangelen af disse ting formodes nemlig at være medvirkende til hans tyverier! Men så langt har fantasien næppe strakt sig herhjemme.

Har straffen social slagside?

Der er meget, der tyder på, at kriminallovgivningen vender den tunge ende nedad. Det kommer frem i spørgsmålet om, hvad vi regner for forbrydelser, og i spørgsmålet om, hvem vi straffer.

Vi må ikke glemme, at den kriminalpraxis, der eksisterer i dag, blev til i det forrige århundrede, i en tid, hvor liberalistiske principper dominerede. De altoverskyggende idealer var den superprivate ejendomsret og den absolutte personlige frihed, evt. på bekostning af andre, der mindre godt kunne hævde deres rettigheder. Disse idealer er på retur – men deres virkninger eksisterer mange steder i samfundet. F. eks. i straffeloven.

Flertallet af »forbrydelser« er på berigelses-feltet: brugstyverier, socialbedrageri o. s. v. Med andre ord: først og fremmest det, de små i samfundet gør. Den liberalistiske grundtanke, at de kloge har ret til at narre de mindre kloge af nødvendighedsgrunde (produktionsgrunde) forsvares derimod af systemet. Tommelfingeren vendes nedad, hvis en ung mand for en aften hugger en bil, men hånden går for rettens øjne, hver gang store forretningsfolk snyder samfundet for millionbeløb i skat, eller fremstiller varer, der er under al kritik. Skulle de alligevel komme for retten, kan de jo købe de bedste advokater, som kan forklare den høje ret, at man ikke alene straffer denne mand, men også hele erhvervslivet, ved at spærre hans driftighed inde. Der er bedre råd til at putte de små i fængslet, når man sådan skal se effektivt på det.

Hvem er forbryderne? I Preben Wolf og Erik Høghs bog »Kriminalitet i Velfærdssamfundet« er der nogle undersøgelser over dette spørgsmål, der nok burde vække til eftertanke. Uddannelsen spiller f. eks. en stor rolle: der er 2 pct. af akademikerne, der bliver straffelovsovertrædere (i bredeste forstand), men 14 pct. af dem, der har måttet nøjes med 7 års skoleuddannelse. Erhvervet og dermed indtjeningsmulighederne er også helt afgørende. Kun hver 16. funktionær kommer i konflikt med straffeloven – men hver 6. arbejder!

At være funktionær betyder tryghed i ansættelse og relativt god gage. Den sociale position er altså noget helt afgørende,

hvilket vil sige, at hvis man vil hindre kriminalitet i højere grad, end det lykkes nu, må man sætte ind over for samfundets struktur: give flere en god løn og sikre ansættelsesvilkår. I virkeligheden handler samfundet temmelig sjofelt over for berigelsesforbryderen. Overalt, i aviser, bøger, TV, forretningsvinduer og reklamer opfordrer dette os til at anskaffe bil, hus, uddannelse og mange andre goder. Men det samme samfund har indrettet tingene så snedigt, at »den lille mand« *ikke* har råd til at følge dets hede opfordringer. Og gør han det så alligevel (snupper en bil en aften, f. eks., for at føle sig på højde med »de andre«) – så straffer samfundet ham – efter at have fyldt ham med bilønsker.

Når missionsfolk laver den slags, siger vi gerne, at de har en dobbeltmoral, eller at de er hyklere.

Der er ingen tvivl om, at det er samfundet, som har hovedskylden for berigelseskriminaliteten – og det vil jo sige: os. Vi er hyklere.

Hykleriet kunne vi f. eks. befri os for, hvis vi simpelthen gradvis »afkriminaliserede« tyverier! Hvilket vil sige, at man behandlede de store tyve, som man behandler alkoholister: uden indespærring, men med en pædagogisk, lægelig og social støtte. Og de små tyve kunne man passende lade løbe. Jamen, det er jo øllebrødsbarmhjertighed, hvor mange tyverier vil det ikke føre med sig, vil man indvende. Hvor ved man nu det fra? Det er som sagt kun en højst usikker fornemmelse, måske ligefrem en fejltagelse, at straffe skulle have nogen indflydelse på antallet af forbrydelser. Endelig er der da også den mulighed, at de, der er bange for en stormflod af berigelsesforbrydelser, kunne sætte deres tyveriforsikring i vejret.

Det fortælles om en primitiv stamme på Madagascar, at den straffer en tyv – ved at give ham et stykke jord! Det er altså ikke noget helt revolutionerende nyt, vi begiver os ud i, hvis vi prøver at afkriminalisere tyverierne. Derimod er det en klar følge af, at vi – samfundet – kommer for nemt om ved tingene blot ved at dømme de folk, som vi selv har været med til at bringe ud på skråplanet.

Hvad jeg har skrevet her om retsvæsenets sociale slagside, gælder ikke blot berigelsesforbrydelserne. Hash-rygning eller prostitution, for eksempel, er som bekendt meget hyppige emner i retssalen – og netop også typiske »kriminelle handlinger« af den lille mand (dame).

Hvordan behandler vi fangerne?

Jeg skal naturligvis ikke prøve på at skjule, at mange fængselsfunktionærer udfører et stort og klogt stykke arbejde for at gøre tiden i indespærring udholdelig, ja frugtbar for de indsatte. Resocialiseringsarbejdet kommer mere og mere i forgrunden.

Alligevel kan man af og til rundt omkring i tidsskrifter og bøger læse om uhyrligheder, som man ikke troede mulige i det 20. århundrede. I »Vindrosen« har forfatteren Svend Aage Madsen f. eks. fortalt om modtagelsesafdelingen i Vestre Fængsel, hvor unge lovovertrædere mellem 15 og 21 år »sorteres«. (Madsen har oplevet det så at sige indefra!) I de første fjorten dage sidder de unge mennesker i total isolation (samværet med andre indskrænkes til 2 gårdture af 30 min. pr. døgn), enten slet ikke beskæftiget eller »optaget« af engagerende arbejde som at slå knæk på ballonstangs-ståltråd. Formålet er, som en funktionær siger, »at de skal vænne sig til tonen her«. Først efter isolation er ungdomsfangen egnet til almindelig omgang på stedet.

Hvis psykiaterne fik lov, kunne de nok fortælle myndighederne lidt om isolationens følger på et ungt menneske. Ligesom de nok heller ikke kunne gå ind for den såkaldte »amokcelle« på ungdomsfængslerne, en lille hule uden møbler, hvor den unge, som får fængselskuller, bliver lukket ind. Der kan han få lov at rase ud uden at genere nogen!

I det hele taget er det nok den psykologiske forståelse – eller kald det den medmenneskelige indlevelsesevne, det skorter mest på inden for dette væsen. Man vil f. eks. ikke gerne forestille sig, at fangerne skulle have noget så unormalt som behov for et kønsliv – i hvert fald overvåges hustruers og kæresters besøg hos langtidsfangerne nøje gennem en i modtagelsescellen snedigt indbygget spejlanordning. Indsatte med særlige vanskeligheder på det seksuelle område må man hjælpe med psykiaterbehand-

ling og *hormonindsprøjtninger*, foreslår den kendte kriminolog Carl Aude! Svenske forsøg med at lade hustruen bo hos fangen i kortere eller længere tidsrum må forekomme dansk fængselsvæsen at være en utidig blødhed. Åbenbart kan man heller ikke indse, at tåbeligt, unyttigt arbejde til lommepegebetaling virker direkte nedbrydende og ydmygende på afsonerne.

Jeg har peget på en række forhold i vor kriminalpraxis, som forekommer mig at være ganske uretfærdig. Hvorfor bliver de ikke ændret i positiv retning?

Det nemmeste ville jo være at skyde hele skylden på retsvæsenets folk ved at beskyldte dem for at være særlig konservative, forstokkede og magtskyge. Men de retter sig blot efter love, givet af folketinget, som vi har valgt. Mon det da skulle være *os*, som i sidste instans bærer ansvaret for, at systemet er for ringe?

Lige efter besættelsen holdt det danske folk opgør med de såkaldte landssvigere. Dette opgør er rystende læsning i dag, man veg ikke tilbage for de værste western-metoder som lynchning og love med tilbagevirkende kraft. Hvorfor var vi så hårde? Var det et øjeblikkeligt hysteri, sejrserusens blindhed? Eller var det mon en genoptagelse af den middelalderlige heksejagt? De 95 pct. af den danske befolkning havde ikke noget at rose sig af, når de så tilbage på besættelsen. Mange havde været værnemagere i det små, andre havde forholdt sig aldeles passive. Og nu skammede man sig. Men det ville man ikke være ved. Og så lavede man sin egen lille, private, forsinkede modstandskamp; man forlangte, at de, der kun havde været en ganske lille smule værre end én selv, ordentlig skulle straffes. Så havde man vist, at man holdt med de allierede, med retfærdigheden, og glemte sin egen pjaltede holdning, da det var farligt at tage stilling. Værnemagerne blev syndebugke for de valne danskeres dårlige samvittighed.

Og sådan er det måske også i dag. Inderst inde sidder der en lille orm og gnaver og siger: forskellen mellem mig og forbryderen« er ikke så stor. (I hvert fald *burde* der sidde sådan en orm: undersøgelser viser, at mindst 90 pct. af alle studerende har stjålet i boghandlerne, og hvordan er det med husmødrene i

stormagasinerne? . . .) Men vi prøver at fjerne ormen. Vi vil ikke tage konsekvensen af, at vi ligner »forbryderen« indtil forveksling, hvilket ville betyde, at vi gav ham menneskelige forhold at leve under. Så ville vi jo se ringere ud i egne øjne, end vi bryder os om. Tværtimod bekræfter vi vor egen utroligt høje etiske standard ved at sætte et solidt skel op mellem ham og os. Lovovertræderen bliver syndebuk. Det er heksejagt.

Måske har vi i dette psykologiske fænomen en vigtig årsag til, at retfærdigheden stadig virker – noget uretfærdig.

Nils Olav Olsen.

Skoler i USA

Når man lige er vendt hjem efter et års ophold i USA, kan det være svært at samle sine indtryk og formulere dem i klare og præcise meninger, idet man har det lidt på samme måde som den lille dreng, der efter at han første gang havde været i zoologisk have fandt, at en lille gråspurv på legepladsen var det aller mest spændende. Man har modtaget en overvældende mængde nye indtryk og impulser, som skal have tid til at ordne sig, – og må snart erkende, at jo mere man ved om en sag, desto vanskeligere er det at udtrykke nogle skarpe polemiske meninger om den. Så der vil i det følgende ikke blive givet noget svar på det spørgsmål, jeg så ofte er blevet stillet overfor: »Hvor er skolerne bedst, i USA eller Danmark?« – Jeg ved det nemlig ikke!

For at forstå det amerikanske skolesystem må man gøre sig klart, at der ikke er tale om et fast mønster, som går igen fra stat til stat, men at netop undervisningen er en af de ting, som USA's grundlov helt og holdent overlader til de enkelte stater. – Derfor er der naturligvis store forskelle fra en del af landet til en anden, men det er dog muligt at ridse en struktur op, som går igen i alle 50 stater, den kan bedst illustreres ved følgende figur:

		Alder
<i>Skole</i>	Colleges og Universities	18
	High schools	15–18
	Junior High schools	12–14
	Elementary schools	6–11
	Kindergartens (frivillig)	5

Som det fremgår af figuren, er børnehaven, som begyndes ved det 5. år, frivillig, men især i byernes fattige negerkvarterer reg-

Lars i godt internationalt selskab.

nes den for at være meget væsentlig, da den kan bibringe børnene nogle af de kundskaber, som de børn, der kommer fra middelstands hjem, allerede har fået i hjemmet, når de begynder at gå i skole.

Elementary school og junior high school tilsammen må siges at svare nogenlunde til den 7-årige danske folkeskole. Medens high school nærmest kan sammenlignes med vor real- og gymnasieskole.

I staten New York har man undervisningspligt til sit 16. år. For hele USA gælder det, at ca. en tredjedel af de unge fortsætter deres uddannelse på universities og colleges. (Forskellen på et college og et university er den, at et university er større end et college og tilbyder flere studieretninger.)

Da jeg naturligvis har mest kendskab til high schools, vil jeg søge at beskrive livet og mulighederne på en sådan. Hele skolens arbejdsform er præget af: for det første, at næsten alle unge, i

alderen 15–18, som søger en uddannelse, går der, man må med andre ord tilbyde såvel akademiske som mere praktiske fag, og for det andet af, at der i høj grad gives eleverne mulighed for at vælge deres egne fag ud fra deres særlige interesser og evner.

For at det kan være muligt at tilbyde de mange valgmuligheder, er det helt nødvendigt, at fagklasse systemet er gennemført i sin yderste konsekvens, således at man ikke blot skifter klasse og lærer i hver time, men også klassekammerater. De rige valgmuligheder medfører også, at skolerne normalt er større end de tilsvarende danske, en high school af gennemsnitsstørrelse har fra 1000 til 2000 elever. At skolerne er så store, medfører mange fordele for såvel lærere som elever i form af virkelig gode faglokaler etc., men på en så stor skole kan man let komme til at føle sig som blot et meget lille hjul i en overvældende stor maskine. F. eks. fandt jeg det noget bureaukratisk, at skolens ordensregler fandtes i et digert værk, som man fik udleveret ved ankomsten til skolen. I disse regler gjordes der bl. a. nøje rede for hvor korte pigernes skørter og hvor langt drengenes hår måtte være.

I modsætning til denne strengthed bemærker man, at der i mange fag ikke kræves så megen konkret viden som herhjemme, men man søger at bibringe eleverne oversigt over – og forståelse af stoffet. Dette kan f. eks. ses i eksamenssystemet, idet alle eksaminer er skriftlige, og spørgsmålene, som behandler forskellige sider af hele årets pensum, er ens for alle elever.

Nu har vi set på skolen som en »læreanstalt«, men for mange elever er arbejdet med skolens fritidsprogram mindst lige så væsentligt som det egentlige skolearbejde, idet der til enhver high school er knyttet mange klubber, hvor man kan dyrke interesser spændende fra violinspil til amerikansk fodbold (en form for organiseret slagsmål, hvor det drejer sig om at transportere en ægformet bold fra banens midte ned over modstanderens mållinie). Også elevrådet er en meget væsentlig del af skolens dagligliv, gennem det koordineres de mange klubber, og det er et organ for samarbejde mellem lærere og elever. Det at blive medlem af elevrådet betragtes som noget meget ærefuldt, – ja, man har

ligefrem valgkampagner, hvor kandidaterne uddeler slikkepinde o. l. for at vinde vælgernes gunst.

Det, jeg selv betragter som det væsentligste udbytte af min skolegang i USA, er de mange venskaber, jeg har sluttet med mine skolekammerater, og den viden jeg derved har fået om unge amerikanere, jeg har virkelig set og forstået det, som kan være så svært, at USA ikke blot står for Johnson, Vietnam og måne-raketter, men også for ganske almindelige mennesker, som har næsten de samme ideer og idealer som de fleste danskere.

Lars Høbye.

Hvad læser man – og hvorfor?

Ja nogle mindes nok overskriftens form som den, stilemnener normalt har. Om I vil kalde det en stil, bliver en privatsag – men stilfuldt bliver det næppe.

»Sådan gør man i Sverige«, eller – »sadan noget har man i USA. Det er næsten, som om det er blevet en prestigesak for danskere, både politikere og andre, at importere alle de fejl, man har gjort i disse to lande, som om man kunne gøre noget mere brugbart ud af dem herhjemme.

På underholdningslitteraturens område har vi hentet meget fra Amerika; men selv om vi endnu er rene sinker i forhold til amerikanerne, hvad den »kulørte« litteratur angår, så er det alligevel ofte stærke sager, man præsenteres for. Hovedpersonerne er som regel gangstere, der deltager i underholdningen ved at tortere deres ofre. Skal vi plukke en lille buket af repertoire: sparke ofrets hoved til blodigt kød, stikke øjnene ud med injektionssprøjter eller glødende ildragere, tungen rives ud og kastes med et elegang kast over højre skulder, afklædte piger dør langsomt, mens deres lemmer saves af og mange andre »opbyggelige« ting.

Disse gangstere er »sympatiske« fordi de er muskuløse supermænd, og alle normale mennesker er usympatiske, fordi de er genstand for latterliggørelse og foragt, netop fordi de er normale.

Er det nu skadeligt at læse om alt dette? Det lader sig vel ikke besvare med et klart ja eller nej. Her må vi nok samtidig spørge om, hvorfor man læser den form for, skal vi kalde det skriftlige udgydelser, idet det vel tangerer det blasfemiske at kalde det litteratur. Læses det ind imellem som en slags »afslapningsøvelse«, og gør man sig klart, at det kun er en form for pervers underholdning, vil de fleste sundt tænkende mennesker vel næppe tage

nogen videre skade, men ved en regelmæssig indtagelse af denne råhedens gift uden nogen form for modgift, vil det være en medbestemmende faktor ved personlighedens udvikling og give næring for mere eller mindre betændte fantasier, især hos åndeligt mindre vel udviklede individer.

Jeg skal lade være med at komme ind på om denne stærkere og stærkere »amerikanisering« har haft betydning for ungdommen, som vi træffer den i dag; men i stedet kort nævne den litteratur, der for mig står som langt farligere end den, der beskæftiger sig med råhed og perversitet. Det er den del af litteraturen, man kunne kalde ugebladslitteratur, der som modsætning hertil skildrer en verden i rigdom og lykke, hvor de ubehageligheder, heltinde eller helt bliver udsat for, kun er taget med for at understrege verden som en lykkeverden, hvor man har råd til at leve i sus og dus og køre i rød sportsvogn og bo i kæmpvilla uden nogen sinde at beskæftige sig med noget så lavt som et ganske almindeligt anstændigt arbejde.

Man skal ikke have været dansklærer og rettet danske stile i nogen længere årrække for at opdage, hvor stor indflydelse ugebladslitteraturen har på unge ubefæstede sjæle, måske især helt unge piger, der hengiver sig til drømmen om den solbrune, muskuløse, stenrige supermand i den røde sportsvogn. Følgende lille smagsprøve, skrevet af en 14årig ung dame, er ikke hentet fra stile her fra skolen, men lånt andet steds fra:

. . . »I 1964 kom jeg hjem fra England. Jeg ejede en stor villa med 10 værelser og et køkken. Ude bag huset havde jeg en lille dam, hvor man kunne spejle sig og svømme. Vi havde også et svømmebassin. Ved siden af havde jeg en garage med et dollargrin i. Den var blå. Jeg var meget glad for at bo der. Haven var meget stor. Da jeg kom til Holte hentede min elskede veninde Dorothy Samer og Paulette og Allan mig. Men Gene var ikke med. Vi gik hjem og drak kaffe og kager. Så kom Gene hjem, han omfavnede mig og kyssede mig. Jeg var meget glad for at se ham igen. Han var smuk, meget smuk.« . . . og sådan videre af samme skuffe.

Er det »tirsdaysoplevelser«, eller er det billeder fra den unge

dames egen erfaringsområde, der bliver brugt? Gæt engang, – der er ikke store muligheder for at gætte forkert, og tænk engang over hvilke muligheder hun har for at få komplekser, fordi hun ikke kan leve op til sine idealer, for slet ikke at tale om hendes stakkels omgangskreds, der må leve op til slige krav om super-rigdom, muskulatur og stupiditet.

Den tykke løgn er jo dog som bekendt ikke nær så farlig som den pænt indpakkede usandhed. Mangfoldigheden af børne- og ungdomsbøger i dag gør en kritisk vurdering vanskelig, men de masseproducerede seriebøger med gennemgående heltefigur (Jan bøgerne f. eks.) er vistnok oftest ikke med til at højne kvaliteten af ungdomslitteratur. De fleste befordrer med deres forlorne indhold og virkelighedsfjerne mentalitet kun mindreværdsfølelse og tåbelige dagdrømmerier, der trækker de unge læsere bort fra det miljø, hvor de hører hjemme. Det væsentligste, unge mennesker kan få ud af at læse den type litteratur, er: mindreværdsfølelse, racehad, fornemmelse af klasseskel og måske personforherligelsen (i den såkaldte spejderlitteratur), der for at bruge et grelt eksempel føre til Hitlerisme. Det er uærligt at fremstille tingene på en sådan måde. En pige, der uafsladelig læser om, at ægteskab med en rig mand er det mål for en kvinde, og en dreng, der altid læser om krigen som noget spændende, hvor helte udfører for-tjenstfulde gerninger ved at slå andre mennesker ihjel, vil nok ikke gennem deres læsning blive særlig veludrustede til at leve livet i en verden, hvor mulighederne for at leve af at være helt eller af at blive gift med en rig mand heldigvis er så små.

Hvad kan man gøre ved det? kunne man så spørge. Ja, man kunne måske samle alle disse forlorne og forløjede skrivebordsarbejder i en stor bunke og tænde ild til hele herligheden. Varmen fra dette mægtige bål ville måske kunne anvendes til noget nyttigt eller i hvert fald mindre skadeligt end bøgerne og bladene, før de blev brændt.

Ja, så er jeg ved at slutte, og du kan tage seriebogen frem igen, men husk at den, der skrev den, gjorde det ikke for at delagtiggøre dig i sine tanker om livet og dets påtrængende proble-

mer, men for at du skulle være med til at »sytte i bøssen«, så der kan blive råd til at bo i en 10 værelses villa og hvad dertil hører. Tæl hvor mange bidrag du har ydet og glæd dig over det . . . hvis du kan.

E. Jacobsen.

Om uddannelse af ikke-faglærte

Det er en given sag, at kun få i dag vil kunne klare sig på en arbejdsplads, »bare han kan bruge en skovl«. Der må et udvidet kendskab til, som traditionsmæssigt erhverves, efterhånden som arbejderen stilles overfor nye opgaver.

Udviklingen har vist, at det er urationelt at lade en sådan optræning eller uddannelse være afhængig af tilfældigheder, og der gennemføres rundt omkring på nogle arbejdspladser i mere eller mindre organiseret form en vidtstrakt uddannelse af det såkaldt ufaglærte mandskab. Den stadigt stigende industrialisering og rationalisering af produktionen stiller store krav til en virksomheds medarbejdere; således står f. eks. Den fynske Specialarbejderskole som et tilbud til de ikke-faglærte arbejdere og deres arbejdsgivere om en uddannelse, der giver bedre forudsætninger for at kunne honorere de krav.

I det følgende vil jeg redegøre for nogle af de oplysninger og indtryk, jeg fik ved et besøg på denne skole. Besøget var kommet i stand som et led i det arbejde, der udføres af kontaktudvalget for skole, erhverv og erhvervsvejledning.

Bygningens fornemme arkitektur og udnyttelsen af ret robuste materialer kan meget vel lede ens tanker hen på en moderne centralskole; men selv om der også er visse andre ydre ligheder, er det, der slår en ved besøget, nok snarere forskellene.

I 1960 fremlagdes til vedtagelse i folketinget en lov om uddannelse af ikke-faglærte. Ifølge den nedsattes gennem forskellige udvalg og råd 24 brancheudvalg, der skulle lede tilrettelæggelsen af uddannelsen. Den fynske Specialarbejderskole udfører i øjeblikket arbejde for 5 af disse udvalg.

Skolen er en selvejende institution, og det forekommer umiddelbart paradoksalt, at den er under arbejdsministeriet. Det er

imidlertid på flere måder en fordel; man opnår derved en meget nær kontakt med arbejdsmarkedet; man får mulighed for at drive undervisningen arbejdspræget; det gør det nok også lettere at få gennemført bevillingen, da de bevilgende myndigheder har ret gode forudsætninger for at vurdere det arbejde, der udføres.

Skoler med parallelle arbejdsområder er Statens Specialarbejderskole og forskellige arbejdstekniske kurser.

Udgifterne til etablering af skolen beløb sig til 5½ mill. kr., heraf er ca. ½ mill. kr. brugt til inventar. Fra staten fik man 85 pct., d. v. s. at man selv skulle skaffe 800.000 kr. Det må betragtes som udtryk for stor interesse for sagen hos lokale kommunalbestyrelser, når ledelsen gav udtryk for, at »dem skaffede man ret let ved henvendelse til de fynske kommuner«. Til driftsudgifterne yder staten også 85 pct., 5 pct. kommer fra arbejdsgiverforeningen, 5 pct. fra fagforeningerne og de sidste 5 pct. skaffes fra elevernes hjemkommuner efter endt uddannelse.

Skolen optager ikke-faglærte over 18 år, og man sætter det almindeligvis som en betingelse, at ansøgerne skal være ansat inden for det pågældende brancheområde eller have et velbegrundet ønske om at søge ind.

Under uddannelsen får eleverne udbetalt en godtgørelse, der svarer til arbejdsløshedsunderstøttelse, ca. 50 kr. om dagen. Der til kommer et tillæg på 50 pct. såfremt vedkommende har haft fast arbejde mindst 5 uger forud. Der er dog lagt »loft over« indtægtsmulighederne med nærmere fastsatte regler.

Skolens elever kommer i mange tilfælde af egen drift i ønsket om f. eks. at få et mere tilfredsstillende arbejde, mere stadigt arbejde eller højere løn. Et stadigt stigende antal kommer imidlertid sendt af deres arbejdsgiver; et forhold der vidner om, at skolens arbejde værdsættes i arbejdsgiverkredse. Fra skolens og erhvervsvejledningens side gøres en stor indsats for at udbrede kendskabet til skolen og det kursusbevis, som eleverne får ved afslutningen af et kursus.

Hensigten med undervisningen er at vænne så mange som muligt af landets halve million ikke-faglærte arbejdere til industrielt arbejde, dels ved direkte oplæring dels ved omskoling.

Af skolens opdeling i teorilokaler og praktiklokaler fremgår, at undervisningen omfatter såvel teoretisk som praktisk arbejde. Stort set anvendes halvdelen af tiden med teoretisk arbejde, og resten med praktisk, men mange øvelser vil være af en sådan art, at der er tale om både – og.

Bortset fra adgangskursus på 1 uge og enkelte andre er kurserne på 3 uger, således at man i de fleste tilfælde kan sammenligne flere 3 ugers kursus og derved få en grundig sammenhængende uddannelse.

Bygge- og anlægsvirksomhed er den branche, der har flest forskellige kurser. Der er 3 gange 3 ugers kurser, hvor man bl. a. giver en grundlæggende orientering om og træning i almindelig regning, tegningsforståelse, traditionel forskalling samt sikkerhedsforhold. Denne uddannelse kan udvides med forskellige specialuddannelser og f. eks. afsluttes med 2 gange 3 ugers holdformandskursus, som bl. a. indeholder undervisning i så forskellige emner som nivellering, fagregning, betonteknologi og arbejdsinstruktion.

Parallelt med denne linie er linien i kloakering omfattende træning i tegningsforståelse, gennemgang og udførelse af det praktiske arbejde forbundet med de mange forskellige hus- og ejendomsinstallationer, samt indføring i forskellige regulativer, love og sikkerhedsbestemmelser.

Endelig er der inden for denne branche kursus i murerarbejdsmandsarbejde, samt et særligt kursus i brug af entreprenørmaskiner.

Jern- og metalindustrien arrangerer i alt 6 kurser, hvoraf de fleste er forskellige svejsekurser. Inden for dette arbejdsområde gennemfører man et grundkursus på 7 uger der i indhold nogenlunde svarer til den undervisning, lærlinge gennemgår på 11 uger.

Et meget søgt kursus og det eneste, som almindeligvis søges af kvinder, er kursus i maskinsyning. Her er stopuret meget i brug, idet man blandt meget andet lægger vægt på, at eleverne får en fornemmelse af tidsfaktorens betydning.

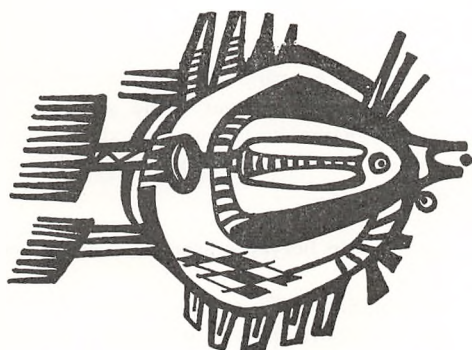
Endelig er der 6 kurser inden for en branche kaldet landtransport. Kursus i forbrændingsmotoren er grundlæggende på

dette område. Det omfatter indgående instruktion i forskellige almindelige typer forbrændingsmotorer, og herigennem søger man at give eleven træning i at kunne finde almindeligt forekommende fejl, samt lære dem elementær vedligeholdelse. Dette kursus kan videreføres med kursus i små eller store erhvervsvogne eller traktorkørsel. Denne branche har også kursus i gaffeltruck samt autoservice.

Landbruget har tre forskellige kurser: mejetærskning m. v., kursus i jordbearbejdningsredskaber samt et vedligeholdelseskursus.

Ovenstående redegørelse omfatter de kursus, der agtes gennemført i kursusåret 1967-68. Hvilke kurser, der i de kommende år vil blive gennemført, vil afhænge af, hvad der er brug for på arbejdsmarkedet og skolens muligheder for at gennemføre uddannelsen. Visse aktuelle begivenheder inden for erhvervslivet i de sidste måneder støtter min opfattelse af, at det arbejde, der her er kommet ind i fast form, tager sigte på fremtidens samfund.

Gunhild Berg Olsen.

Årets gang

Kære gamle elever!

Vi vil i det følgende, som vi plejer det, fortælle jer om, hvad der er sket i det forløbne år. Vi kan se tilbage på et indholdsrigt og godt skoleår. Som det vil fremgå af dagbogen har vi også i år kunnet glæde os over at have besøg af en række forskellige kunstnere og foredragsholdere, som har gjort deres til at gøre livet rigere for os. »Unionen«, elevernes egen forening, har arbejdet godt og på en række områder har samarbejdet mellem lærere og elever ligget til grund for arrangementerne. Endelig vil jeg nævne, at det er dejligt, at de tidligere elever kommer og deltager i sammenkomster og fester, hvis de bor i nærheden. Det, håber vi meget, vil fortsætte i fremtiden.

Dagbogen 1966-67

14. aug. 225 elever og pårørende samledes til åbningsmøde om eftermiddagen. Det var første gang, at efterskolen og realafdelingens kostelever startede på samme dag. Vi tror det har mange fordele, at alle kommer i gang på samme tidspunkt.
15. aug. Hele skolen begynder arbejdet efter sommerferien.
24. aug. Børneskolens udflugt til Båring Vig. Der deltog 90 børn og 50 voksne. Der var terrænløb i det dejlige landskab ved Fyns nordkyst. Selv om vejret ikke var det bedste, var humøret højt. Udflugten var i det hele vellykket.
30. aug. Revalideringschef Åge Valbak, København, besøger sammen med nogle revalideringskonsulenter skolen.

Det går hårdt til i »Kivfluglen«.

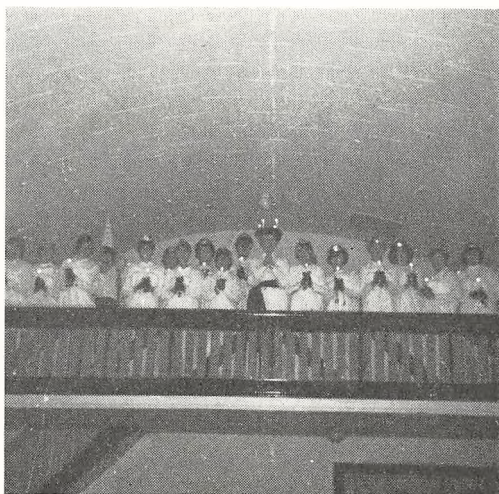
31. aug. Skolens generalforsamling. Der deltog ca. 70. Både formand og forstander kunne berette om et godt år. Til bestyrelsen nyvalgte fru Else Skåning og bibliotekar Herman Hermansen. De afløste fru Astrid Rasmussen og boghandler Åge Larsen, som blev takket for mange års god indsats i bestyrelsen. Ved samme lejlighed tiltrådte friskolens nye tilsynsførende landsretssagfører Ingrid Hansen, som afløste fabrikant H. C. Jensen. Også til ham blev der bragt en hjertelig tak for hans store indsats og dybe interesse for skolen.
10. sept. »Unionen« afholdt den første fest med god tilslutning.
21. sept. 35 elever fra Frederiksberg seminariums afgangsklasse besøger skolen og diskuterer efterskolens pædagogiske problemer med en del af lærerne.
- Samme dag var indbudt til forældrefest og den blev en stor succes. Der var 175 deltagere, og Kongsted havde instrueret Sven Clausens »Kivfluglen«. Aftenen sluttede med dans.

Stakkels mand (Kivfuglen).

24. sept. »Kivfuglen« blev gentaget, idet 175 nuværende og tidligere elever festede på skolen. En dejlig aften med god stemning og megen snak om »gamle dage« – en slags ekstra elevmøde.
25. sept. Hjemme-week-end med terrænløb og underholdning.
28. sept. Bogholder Wive, Tommerup, fortæller om »Besættelsestiden, som jeg oplevede den.« Det blev en tankevækkende aften, hvor eleverne mødte en af dem, der måtte betale dyrt for sin deltagelse i kampen mod nazismen.
5. okt. Den årlige forældredag forløb på den sædvanlige måde. Ca. 100 forældre overværede undervisningen om formiddagen. Ved aftenmødet talte jeg selv, og skuespillerinden Asta Esper Andersen læste op. Prinsesseforlovelsen var det store samtaleemne og bandt mange til fjernsynsskærmen.
10. okt. Efterskolen er på Odense teater at se »Hedda Gabler«.
- 9.–13. okt. Arbejdet præges af eksamensklassernes terminsprøver.
- 15.–22. okt. Efterårsferie.

Luciaoptog 1966.

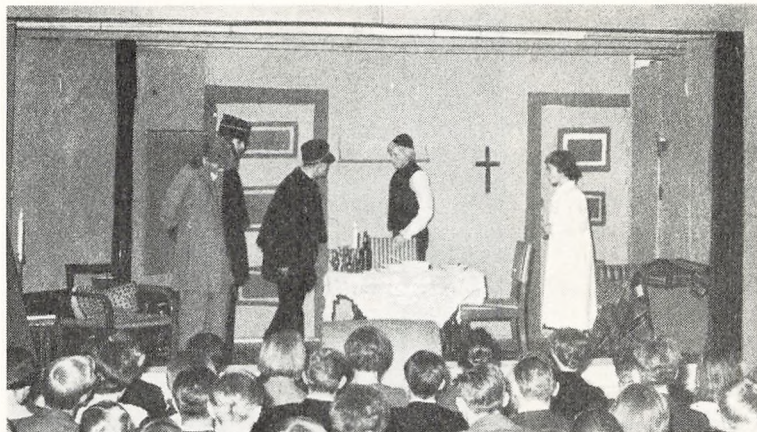
24.-29. okt. Efterskolen er på lejrskoleophold i Sønderjylland. Frk. Ebbesen og lærerne Kristensen og Solvang deltager. Selvom det var lidt sent på året, var ugen særdeles vellykket, og eleverne havde lejlighed til at se mange af Sønderjyllands seværdigheder. De var 1 dag på Mandø og 1 dag over grænsen til Tyskland.

2. nov. Ved den gudstjeneste, som skolen arrangerer i november måned i Glamsbjerg kirke, prædikede digteren, søgnepræst Preben Thomsen, nr. Asminderup.

16. nov. Vi prøver at benytte Odense Teater i så vid udstrækning som muligt til stor glæde for eleverne. 5.-6.-7.-klasse var denne dag ude at se »Aprilsnarrene«.

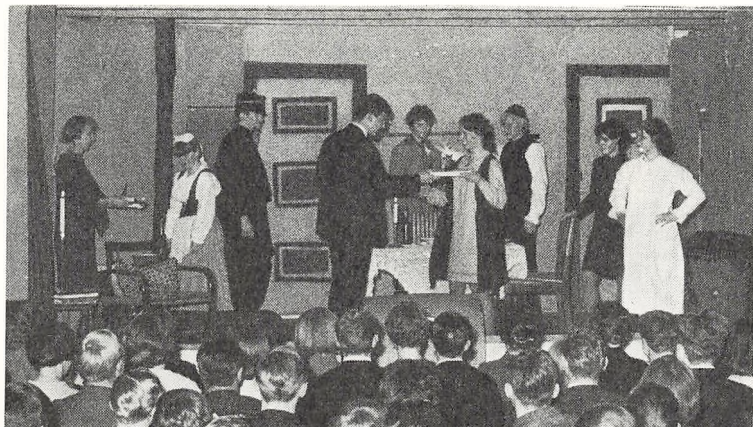
Samme aften var der klasseforældremøde i 3. b og 2. a.

Denne dag omfattede endnu et arrangement, idet kosteleverne havde foranstaltet et stort vælgermøde i anledning af folketingsvalget. Der var kandidater for alle partier. Bølgerne gik højt og aftenen sluttede med valg, hvor der blev benyttet trykte stemmesedler, valgurne med mere.

Fra »Biskoppens lysestager« – fastelavn 1967.

17. nov. Fhv. forstander Jens Marinus Jensen fortalte i 1. a, 2. a og efterskolen om Dag Hammarskjöld.
19. nov. »Unionsfest« og dans for realklasserne og efterskolen.
23. nov. Børneskolens fest. 7. klasse opførte »Spætterne«, som de under fru Juuls ledelse havde arbejdet med i længere tid. Det var en fornøjelig og velspillet forestilling, som fik stort bifald fra forsamlingen, derefter blev der danset af såvel børn som forældre.
25. nov. Konsulent Jørgen Rask, Assurandørsocietetet, gennemgik dansk forsikringsvæsen og viste film derom i efterskolen, 2. a og 3. b.
7. dec. Klasseforældremøde i 1., 2., 3., og 4. klasse.
8. dec. Kosteleverne er inviteret på Gymnasiet, hvor de overværer gymnasiasternes opførelse af stykket »Du kan ikke tage det med dig.«
14. dec. Julemødet blev som sædvanlig afholdt under stor tilslutning og med det efterhånden traditionelle program med sange, tale, oplæsning og Luciaoptog. Der var endvidere 3 af lærerne, nemlig frk. Ebbesen, Jensen og Kristiansen, som musicerede for os.

Afslutning fra efterskolens opførelse af »Biskoppens lystager«.

- 17.–18. dec. Julepræget hjemme-week-end.
22. dec.–5. jan. Juleferie.
5. jan. Børneskolens juletræ samlede rekordtilslutning, idet der deltog 140 børn og 150 voksne. Det er vel en af de aftener, som må siges at være blandt de festligste, vi overhovedet har. Alle disse forventningsfulde barneøjne og det strålende træ kaster en glans over hele denne aften, som vi, der er med, aldrig vil glemme.
11. jan. Klasseforældremøde i 5. og 6. klasse.
16. jan. 5. hovedkreds afholder generalforsamling på skolen.
17. jan. Atter går turen til Odense teater. Denne gang ser de mindste klasser fra børnehaven til 4. klasse »Folk og røvere i Kardemomme by«.
18. jan. Fhv. minister, professor Kjeld Philip taler ved forældre-kredsmøde over emnet: »1½ års erfaringer fra ulands-arbejdet«. Efter kaffen var der adskillige spørgsmål til taleren, som uddybede sit emne med stor saglig og menneskelig indsigt. Der deltog over 200, og det blev en stor oplevelse for deltagerne.
24. jan. Klasseforældremøde i 1. b.

Kongelig glæde ved karnevalstid 1967.

26. jan. En af de årlige gæster på skolen, som vi altid glæder os til at møde, er konsulent Tage Albertsen, Åbenrå; han fortalte som sædvanlig på sin egen livfulde måde om økonomi i 1. a, 3. b og efterskolen.
5. febr. Elevmøde. Det indledtes med morgensang kl. 9.30, hvorefter der var 2 »undervisningstimer« ved lærerne Berg og Kongstad. Om eftermiddagen var der stor tilslutning til foredrag af en af skolens tidligere lærere Jens Bilgrav Nielsen, m. f. Derefter var der generalforsamling i elevforeningen. Nyvalgt til bestyrelsen blev Ole Hansen, Ørsted. Senere på eftermiddagen var der gudstjeneste ved lektor, pastor Erik Andersen, Odense seminarium. – Om aftenen festedes der i salen. En dramatikgruppe fra efterskolen opførte »Biskoppens lysestager«, som min kone havde instrueret. Derefter dansede man og snakken gik mellem »gamle« og nuværende elever. Der var fin tilslutning og god stemning dagen igennem.
6. febr. Fastelavnsmandag var der udflugt for alle kosteleverne. Lærer Kristiansen havde sammen med nogle elever tilrettelagt et besøg i Svendborg, hvor man så forskellige virksomheder. Senere gik turen til Tåsinge, hvor eleverne var indbudt til kaffe hos Hanne Tofts forældre. Hermed benyttes lejligheden til at takke for god gæstfrihed.

Karnevalsforøjelse.

8. febr. Forældremødet i 7. klasse prægedes af, at man prøvede en ny form, hvor eleverne også deltog i sammenkomsten. Det var en fornøjelig og udbytterig aften.
17. febr. Som et led i foreningen Nordens lærerudveksling besøgte den norske lærer Peter Skogås, Fetsund, skolen og talte i 2. a, 3. b og efterskolen.
20. febr. Erhvervsvejleder, folketingsmand Kaj Rasmussen, Dyrup, fortalte i 7. klasse, 3. b og efterskolen om unges erhvervsvalg og de problemer, der er forbundet med at finde frem til den rigtige uddannelse. I 1. a og 2. a drøftede Kaj Rasmussen de tilskudsmuligheder, som elever på realkursus har efter loven om Ungdommens Uddannelsesfond. Det var et besøg, vi var meget glade for.
25. febr. 1. a opførte Klaus Ribbjergs »Diskret Ophold« på gymnasiet. Det var et meget dygtigt arbejde under lærer Kongstads ledelse. – Samme aften var der fest her på skolen med film.
26. febr. Efterskolens forældre var indbudt til at besøge skolen. De kom sidst på eftermiddagen, hvor skolelæge, dr. Sven Helbo og undertegnede talte. Senere serveredes der smørrebrød og kaffe, og forældrene havde naturligvis

»Når vi er os selv.« Efterskolen 1966-67.

lejlighed til at drøfte de enkelte elevs forhold med lærerne.

- 6.-9. marts Skriftlige prøver i eksamensafdelingen.
15. marts Forældrekrebsmøde, hvor fhv. forstander Hans Lund, Rødding, gav en indgående og meget interessant skildring af det engelske arbejderparti.
16. marts Efterskolen er i Vissenbjerghallen til den fynske efterskoledag, hvor der vises gymnastik og folkedans.
18. marts Stort karneval med 500 deltagere – dans og forskellige underholdende indslag.
- 21.-28. marts Påskeferie.
6. april Efterskolens årsmøde. I den anledning havde en del klasser fri.
8. april De ældste klassers gymnastikopvisning.
12. april Den årlige fest for kosteleverne med festmiddag og dans.

15. april. De 8 måneder, som efterskolen skulle være her, var forbi, og afslutningsfesten fandt sted under stor tilslutning. Der var skuespil, gymnastik, fremvisning af vinterens arbejder m. v. Når jeg kikker på det billede af jer, som skal i årsskriftet, synes jeg allerede, det er forfærdeligt længe siden, at I forlod os. Selv om vi har set hinanden siden, håber jeg alle vil komme til elevmødet til fastelavn.
17. april Klasseforældremøde i 1. a og 2. b.
19. april Børneskolens gymnastikopvisning. Mange forældre og andre interesserede overværede de gode gymnastikhold og bagefter spillede Buchs orkester op til dans.
26. apr.–3. maj Foråret er kommet og dermed så sikkert som noget – skriftlig eksamen.
20. maj Ca. 20 efterskolelærere fra Fyn var på et 1-dags kursus her.
- 5.–11. juni Under fru Juuls og lærer Jensens ledelse rejste 7. klasse til Bornholm, hvor de besøgte de kendteste steder på øen, og en dag tog turen til Christiansø.
14. juni Da vi var heldige at få de beskikkede censorer tidligt, kunne vi allerede den 14. juni afholde afslutningsfest for de 41 realister. Ved festen talte skolens formand læge Mogens Christiansen, skolekommissionens formand, møller Bent Møller og en af forældrene, fru Maja Petersen, Snave. De bogpræmier, som var givet af foreningen Norden, Glamsbjerg boghandel, Elevforeningen og skolen, blev givet for godt kammeratskab til følgende elever: Finn Ellegård, Jens Th. Lauritsen, Disa Kold, Jan Bruun-Nielsen, Eva Madsen og Bjarne Christiansen. Eleverne i de to klasser havde selv udpeget de to bedste kammerater på holdene. Det blev Hjørdis Madsen og Mads Snave.

En uge senere begyndte sommerferien, og selv om der nu er gået et godt stykke af det nye skoleår, er det af mange grunde mest praktisk, at dagbogen følger skoleåret. Vi håber, I er interesseret i at følge med i, hvad der sker og sender de venligste hilsener til alle gamle elever.

C. & A. B.-J.

Nyt fra 10-års jubilarene

Dette hold har ikke været helt så flinke til at skrive til os om de 10 år, der er gået, siden de sluttede her på skolen. Så meget mere grund er der til at takke dem, der har ladet høre fra sig. Man er forbavset over alle de oplevelser I har været ude for: rejser i mange lande og for fleres vedkommende mere end én uddannelse – samt ægteskab.

Vi sender jer alle en hjertelig hilsen – og ønsker, at I vil komme og besøge os ved lejlighed – måske ved næste elevmøde.

A.B.-J.

Tove Kathrine Borre fortæller, at hun efter efterskoleopholdet var i huset nogle år, derefter i slagterforretning i Odense, hvor hun nu har været i 6 år. Mange hilsner til lærere og kammerater fra tiden i Glamsbjerg.

Lise Sonne (gift Pedersen) kom i lære i Rutsker Brugsforening efter sit efterskoleophold og var der i 5 år, så havde hun lyst til at komme over vandet igen og rejste til København, hvor hun arbejdede i 2½ år, og der lærte hun også sin mand at kende. De er nu flyttet til Bornholm og har købt hus og fået 2 børn, Heine på 3 og Dorte på 2 år. En varm hilsen til alle med tak for efterskoletiden.

Bent Larsen fortsatte på eksamenskursus efter efterskoleopholdet. Derefter tog han et sabbatår, inden han fik læreplads i et automobilfirma. Efter overstået læretid tog han Højere Handelseksamen, Niels Brock 1966. Er nu revisor og følger samtidig forelæsningsne på Handelshøjskolen til HD i regnskabsvæsen. Bent indbyder alle gamle kammerater til at aflægge ham et besøg på Kongevejen 117, Virum.

Arne Pedersen har nået en masse efter sin eksamen. Først arbejdede han ved landbruget hjemme, ved Svendborg og ved Holbæk. Efter 1½ års militærtjeneste gik turen til Norge, hvor han var ½ år. Derefter på Vallekilde højskole og 9 mdr. på Bygholm landbrugsskole. Arne læser nu på

Landbohøjskolen, hvor han er halvt færdig med landbrugsstudiet. Blev gift med Conni sidste år, og de bor Strindbergsvej 63, 1., Valby, hvor alle gamle kammerater er velkomne.

Claus Fog-Petersen begyndte som landvæsenselev efter sin realeksamen. Militærtjenesten blev aftjent ved militærpolitiet. Claus vendte nu tilbage til herregårdene, hvor han startede som underforvalter og senere et år som forvalter. Efter et kursus på Næsgård Agerbrugsskole gik turen til Canada, hvor han nu har haft 14 dejlige måneder Over There. Claus har arbejdet ved et gartneri i Ontario og er nu på en farm i Alberta. I det nye år går turen til Californien efter at have tilbragt julen på Hawai. Vor hjemlige politiske og økonomiske situation tiltrækker ikke Claus, så det er uvist, hvornår han vender tilbage.

Elsebeth Juul Larsen kom på Nyborg gymnasium efter sin præliminær-eksamen og blev student i 1961. Derefter uddannede Elsebeth sig til lægesekretær på kursus i København. Så startede hun på socialrådgiverstudiet, som blev afsluttet i sommeren 1966. Elsebeth er nu socialrådgiver på Statshospitalet i Viborg. Adr.: Sct. Jørgensvej 30, Viborg.

Inger Blomberg Andersen (gift Lauridsen). Efter realeksamen kom Inger i lære i Håndværker-Sparekassen i Assens i 4 år. Derefter 8 mdr. i huset hos en dansk familie i St. Albans, England. Efter hjemkomsten blev Inger kassererske i et bilfirma i Odense i ca. 1 år, indtil hun havde lært så meget latin, at hun kunne begynde som lægesekretær på Odense amts og bys sygehus, hvor hun var i 2½ år, indtil hun flyttede til Nyborg for at gifte sig med en ingeniør, der laver fjernvarme her på Fyn. Inger er nu ansat på Nyborg sygehus.

Anne Marie Fischer oplyser, at hun for øjeblikket er i gang med en videreuddannelse indenfor gymnastik på Danmarks Højskole for Legemsøvelser. Adr.: Julius Thomsensgade 20, 4. th., København V.

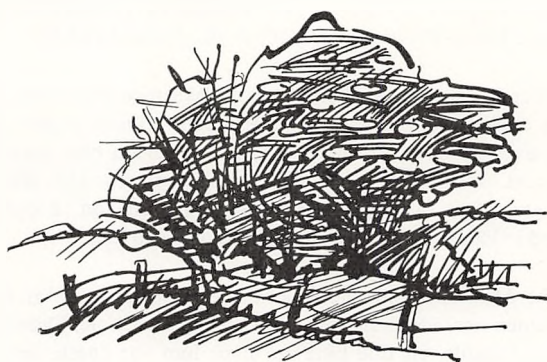
Knud Jacobsen fortæller, at han efter realeksamen begyndte at læse til lærer, men opgav og i stedet kom i lære som teknisk tegner på en maskinfabrik, hvor han var i næsten 5 år. Værnepligten blev derefter aftjent i civilforsvaret. I sommeren 1964 blev Knud gift og året efter opnåede han den agtværdige faderværdighed, da de fik en søn. I øjeblikket arbejder Knud i Odense, og de bor Søvej 10, Langeskov.

Inger Louise Malmose begyndte selv at undervise, da hun var færdig med sin realeksamen her, idet hun blev ansat på en efterskole. Derefter fik hun et job på en friskole, en lille bitte en, hvor hun var eneste lærer og altså

måtte klare det hele selv. Om vinteren måtte hun stå op kl. 3 om natten for at fyre i kakkelovn, for at børnene ikke skulle fryse. Undervisningen var vistnok lidt utraditionel, men børnene var herlige og forældrene tilfredse med resultatet. Efter et par års forløb begyndte Inger igen at tænke på sin egen videreuddannelse, og efter et par hårde, men dejlige år blev hun student fra Fyns Studenterkursus i Odense. Inger har nu læst kunsthistorie ved Københavns universitet i 3 år, og på grund af studiet har hun rejst en hel del. Et par somre er blevet tilbragt i Rom og senere et universitetsophold i Norditalien. Sidste sommer blev tilbragt i arbejdslejr i Sydfrankrig med at udføre vejarbejde. – En skøn oplevelse. – Inger har boet en tid i Holland for at sætte sig ind i den hollandske malerkunst. I år har hun sammen med en russisk studerende ved Københavns universitet rejst gennem Rusland fra nord til syd. Det blev en meget interessant tur.

Karen Ingrid Thing. Efter præliminæreksamen fortsatte Karen på Odense Katedralskole, hvor hun blev nysproglig student i 1961. Hun arbejdede derefter som vikar ved forskellige fynske skoler i et år, inden hun begyndte på Odense Seminarium, hvorfra hun dimitteredes i 1965. Efter 1 års ansættelse som lærerinde ved Ans skole rejste hun til England på sprogkursus, og derefter pr. 1. okt. 1966 til Sydfrankrig til Chambon sur Lignon, hvor hun var på sprog- og missionskole i 7 mdr. Derfra gik turen igen til England, hvor hun i 3 mdr. var på missionskollegiet ved Selly Oak ved Birmingham. Karen er nu i Nigeria, hvor hun lærer Hausasproget for fra 1. jan. 68 at starte som fransklærerinde ved et nyt gymnasium i byen Hong i Nordnigeria.

(Redigeret af *Jenny Bech.*)

Noter

Ved folketingsvalget den 22. november 1966 valgtes en af skolens tidligere lærere Jens Bilgrav Nielsen til folketinget (Vejle amt, Kolding valgkreds). Bilgrav bor med sin kone og 2 børn (det er det vist efter sikre forlydender) i Balle pr. Bredsten, hvor Bilgrav har timer på Balle ungdomsskole. Vi ønsker ham al mulig lykke i den politiske virksomhed. Allerede det første år har han gjort en påskønnelsesværdig indsats på mange felter, bl. a. var han sit partis ordfører, da loven om efterskolerne blev behandlet i foråret 1967.

3. b ønskede meget at komme ud i erhvervspraktik – også selv om de skulle bruge nogle feriedage til det. Resultatet blev, at de kom ud den første uge efter nytår, således at nogle af juleferiedagene blev brugt til formålet. Vi ønsker at takke de folk, som tog imod de unge mennesker på forskellige arbejdspladser lige fra installatører og købmænd til hospitaler og dagblade.

Efterskolen fik sin egen lov i maj 1967. Den blev vedtaget enstemmigt i folketinget, og der er grund til at påskønne både undervisningsministeren som partiernes indstilling til efterskolen. Efter loven gives der mulighed for at skoler, der ønsker det, kan føre elever, som ønsker det, op til 9. kl. og 10 kl. statskontrolleret prøve. Vi har ikke drøftet sagen til ende endnu, og bestyrelsen har indtil nu ikke taget stilling til, om vi vil indføre prøveforberedende undervisning her.

Mange af vore elever har i det forløbne år været med i en teaterabonnementsordning, som fru Brandt administrerer. De har set 3–4 forestillinger på Odense Teater. En del har været til-

sluttet skolebiografen, hvor de har set nogle film af høj kvalitet i Glamsbjerg Bio. Her er tale om et samarbejde mellem alle skolerne i kommunen.

Det skal noteres med stor glæde, at mange af vore kostelever er flinke til at aflægge besøg på De gamles Hjem, hvilket er til stor opmuntring for de gamle der.

I årets løb har vi haft den glæde at have mange seminariestuderende her på 4–6 ugers ophold. Hos fru Bille har der næsten uafbrudt været en »assistent« – de fleste fra Odense Børnehaveseminarium. Desuden har her været seminariestuderende fra Vejle Småbørnsseminarium, Skive, Hellerup og Hjørring seminarium samt Ollerup Lærerskole. Vi er glade for disse praktikanter, fordi de giver os en fornemmelse af, hvad der sker inden for læreruddannelsen i dag, og vi håber også i fremtiden, at samarbejdet med læreruddannelsesstederne kan fortsætte.

A. B.-J.

Mindeord

Det var med et stik af sorg i hjertet, at jeg en dag i oktober læste i avisen, at Anne Rosenkjær Ennow (realist 1965) var død; Anne blev kun 20 år.

Vi vidste, at hun havde meget at kæmpe med, fordi hendes fysiske handicap af og til gjorde hende modløs og deprimeret. Vi beundrede hende for hendes fine menneskelige egenskaber og for den kamp, hun gennemførte for at udføre det arbejde, hun havde evner til, men som hun ikke altid havde kræfter til.

Efter eksamen kom Anne i huset hos lærer Jacobsens, og efter nogle måneder der ville hun begynde at tage uddannelse på et bibliotek. Vi havde håbet, at hun var blevet i stand til at magte livet og dets opgaver, og vi sørger over hendes død og sender vore tanker til hendes familie. Anne vil altid blive husket af os, der mødte hende.

A. B.-J.

Bestyrelsen for »Den selvejende institution Glamsbjerg Fri- og Efterskole«

Læge Mogens Christiansen, Glamsbjerg (formand)
Gdr. Peder Flemløse, Flemløse (næstformand)
Skovfoged K. H. Larsen, Krengerup (sekretær)
Bibliotekar Herman Hermansen, Glamsbjerg
Tømrermester Ejner Rasmussen, Glamsbjerg
Fru Else Skåning, Glamsbjerg
Fru Else Topholm, Glamsbjerg

Vi på skolen sender alle, både nuværende og tidligere elever,
ønsket om en rigtig glædelig jul.

Marie Espensen Marie Olsen. Anna Skriver.

Kirsten og Per Juul. Lis og Gunner Brandt.

Erna og N. J. Mortensen. Anneke og Johan Kongstad.

Mary og Evald Jacobsen. Meta og Erling Kristensen.

Inger Ballegaard. Gunhild og Holger Berg Olsen.

Annlise og Bent Bille.

Grete Rasmussen. Julie og Rasmus Larsen.

Henning Mylius Jensen. Else Ebbesen. Jenny Bech.

Henny og Ib Solvang. Mogens Clemmensen.

Lis og Arne Kristiansen. Viggo Winter Jensen.

Corinne og Asger Baunsbak-Jensen.

Skolens afgangshold i navne og billeder

Efterskoleholdet 1966-67

Greta Andersen, Schacksgade 39, Odense.
Kirsten Price Andersen, Mejerivej 30, Thurø.
Poul Andersen, Havnegade 27, Kerteminde.
Christian Hakon Brønnum, Kongevej 75, Holte.
Poul Kirkegård Bæk, Lystighed, Nyborg.
Gudrun Petersdatter Fink, Øster Lindet.
Bente Fredslund, Vranderup, Kolding.
Allis Schmidt Hansen, Hørmarken 18, Sønderborg.
Niels Ebbe Bang Hansen, Skovbogade 12, Roskilde.
Niels Tommy Schou Hansen, Nyborg.
Stig Erik Hansen, Dunhammervej 3, København NV.
Torben Gjelstrup Hansen, Årslev.
Peter Appel Højlund, Skolegade 17, Brørup.
Hans Peter Jensen, Helnæs pr. Ebberup.
Leif Jensen, Rosenlund, Lunderskov.
Inger Marie Johansen, Øster Vamdrup.
Jørgen Ringsgård Jørgensen, Tommerup.
Jørn Mølgård Kristiansen, Solgården 5, 2. th., Middelfart.
Flemming Larsen, Kaslund pr. Årup.
Jens Møenbo Larsen, Lundevej 34, Svendborg.
Kristian Dahl Lund, Alminde pr. Landet.
Knud Erik Madsen, Strandvejen 86, Frederiksværk.
Mads Peter Chas Madsen, Jensløvs Tværvej 13, Charlottenlund.
John Mikkelsen, Opholdsstuen, Havnen, Vejle.
Conni Kinimond Nielsen, Hyllerup pr. Slagelse.
John Ivar Nielsen, Helnæs pr. Ebberup.
Svend-Erik Overholdt, Grindsted Alle 47, Tårnby.
Jan Ove Leo Rasmussen, Klintebjerg, Otterup.
Poul Rosager, Brændekilde, Holmstrup.
Kirsten Sønderlyng, Fengersvej 26, Odense.
Annelise Brandstrup Sørensen, Toftebo, Værløse.
Bjarne Gråbech Sørensen, Hårby.

Realeksamen 1967 (3-årig realskole).

Kurt Præstegård Sørensen, Strandvejen 64, 1., Frederiksværk.
 Elisabeth Sørensen, Hollændervej 11, Middelfart.
 Bent Talbro, Hyldtoftevej 3, Hjørring.
 Bjarne Aagård, Nr. Broby.

Realeksamen 1967 (3-årig realskole)

Lissen Branth, Søndergade 2, Glamsbjerg.
 Inga Christensen, Langstedvejen, Verringe.
 William Damkier, Millinge.
 Finn Ellegård, Søndergade 21, Glamsbjerg.
 Gorm Fog-Petersen, Gamtofte pr. Assens.
 Erik Nørgård Graversen, Enemærket, Ebberup.
 Bent Erik Hansen, Flemløse.
 Elsebeth Hansen, Nårup.
 Elva Møller Hansen, Sydmarken, Verringe.
 Gerda Agnete Hansen, Tinggyden, Ebberup.
 Jørgen Elvig Jørgensen, Køng, Glamsbjerg.
 Bodil Larsen, Mullerød, Flemløse.
 Grete Thorslund Larsen, Voldtofte, Flemløse.

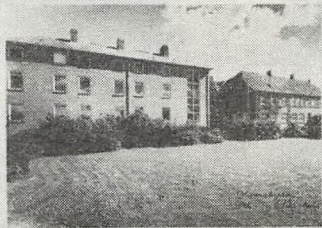
Grete Andersen, Hester P. Andersen, Paul Andersen, Bjarne Fløgaard, Christian Brøgaard, Gudrun Flak, Bente Frøgaard, Alis S. Hansen, Niels B. Hansen, Siri Hansen, Tommy Hansen, Torben Hansen, Peter Højgaard, Hans P. Jansen

Lars Jensen, Inger Marie Johansen, Lis Brandt, Eivind Jacobsen, Niels B. Jørgensen, Roger Steen, Erik Jensen, Grete Børresen, John E. Høngstad, Arne Høngstad, Kirsten Juel, Jørgen Jørgensen, Paul Hørbjerg

Henning Jensen, Jo Solvang, Henny Solvang, N.S. Hauge, Emma Hauge

Glemberg Fri- og Fjorokke skolen 1966-67

Erling Andersen, Nils Høsten, Hanne Bille, Inge Børggaard

Lis Christensen, Inge Christensen, Eise Eriksen, P. Wilhelmsen

Hjørter Berg, Gunhild Børresen, Pjotr Clemmensen, Jørgen Borch

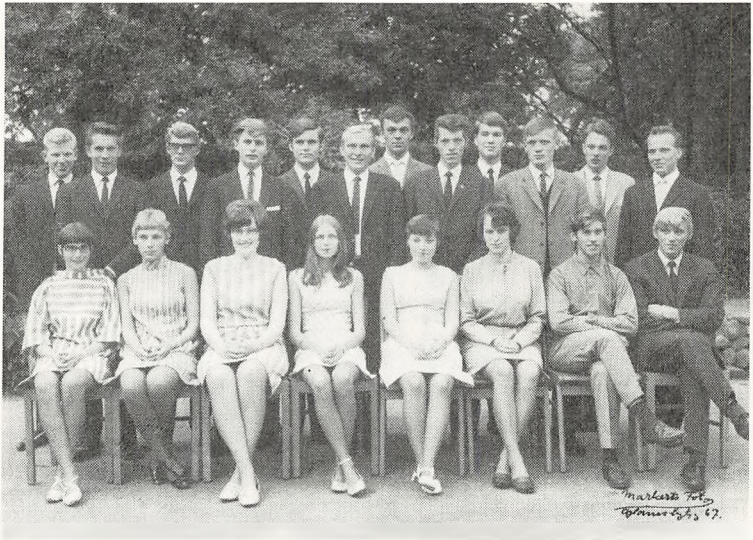

Jens H. Høsten, Flemming Aasen, Jens Larsen, Kristian Lund, Gerdie Rasmussen, Else H. Nielsen, Jimena Nielsen, Jørgen Nielsen, Thomas Larsen, Julie Larsen, Knut E. Madsen, Nils P. Madsen, Jørgen Madsen, Linn Kalsen

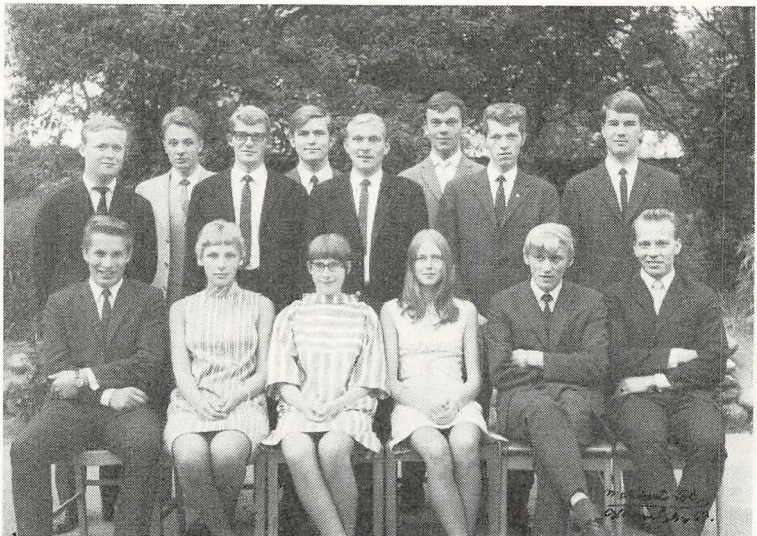

Jørgen Nielsen, Eivind Christoffersen, Jan O. Rasmussen, Paul Røysner, Randers Sørensen, Bjørn Sørensen, Elinor Sørensen, Kirsten Spærlberg, Hanne Sørensen, Jørgen Tiller

Handwritten note: Mønstret for 1966-67

Realeksamen 1967 (2-årigt realkursus).

Realkostelever 1967.

Tove Larsen, Oldgyde 22, Glamsbjerg.
Eva Merete Madsen, Ungersbjerg, Flemløse.
Hjørdis Bomann Madsen, Flemløse.
Ingrid Johanne Nielsen, Nårup skov, Nårup.
Jann Bruun Nielsen, Romsø.
Leif Lefevre Sørensen, Nårup.
Marianne Topholm, Nørregade, Glamsbjerg.
Annie Taupe Østergård, Søndergade, Glamsbjerg.

Realeksamen 1967 (2-årigt realkursus)

Bjarne Christiansen, Nørregade, Glamsbjerg.
Orla Skov Christiansen, Nørregade 3, Hårby.
Lone Damgård, Søndergade, Glamsbjerg.
Egon Greve, Bolderslev.
Benni Jossiasen Hansen, Højrup pr. Koesvang.
Birthe Fahnøe Hansen, Eskildstrup pr. Pederstrup.
Bjarne Hansen, Wiboltvej 10, Nakskov.
Carl Aagaard Hansen, V. Åby.
Hans Chr. Hansen, Saltofte, Assens.
Niels-Jacob Roldsgård Jensen, Andst.
Elmer Tang Jespersen, Skyttevej 12, Svendborg.
Anders Strårup Johansen, Andst.
Disa Stenum Kold, Strynø.
Dagmy Kristensen, Håstrup.
Jens Thorkild Lauritsen, Laulund pr. Brande.
Holger Nielsen, Håstrup.
Hans Nørgård, Egebjerg pr. Stenstrup.
Ellen Kirstine Petersen, Snave pr. flemløse.
Mads Snabe, Houe pr. Klinkby.
Hanne Toft, Landet, Tåsinge.

Meddelelser fra Elevforeningen

Elevmødet vil blive afholdt

søndag den 25. februar (fastelavnssøndag) 1968.

Endeligt program kan endnu ikke anføres.

Elevforeningens bestyrelse:

Stud. oecon. Jens Erik Jørgensen, Frejasvej 9, Åbyhøj. (formand)

Lærerinde fru Gunhild Berg Olsen, Skolevej, Glamsbjerg.

Foreningens kasserer er fru Kirsten Juul, Glamsbjerg Friskole.

Sekretær Kaj Ditlevsen, København.

Seminariestuderende Mogens Christiansen, 4. Maj-Kollegiet,
Odense.

Ole Hansen, Ørsted.

Elevforeningens regnskab

16.12.1965–14.12.1966

	Indtægt	Udgift
Overført	132 35	
Porto		256 00
Salg af årsskrift	60 00	
Elevmødet	1 636 00	961 10
Indbetalt p. giro		800 00
Porto		24 00
Andelsbogtrykkeriet		3 761 23
Renter p. giro	4 86	
Gebyr p. giro		1 38
Kuverter		15 00
Eksamensgaver		53 50
Gaver		40 10
1 stk. lydbånd		28 00
Giroblanketter		43 50
Indkommet p. giro i alt	4 494 86	
	<hr/>	
	6 328 07	5 983 81
Girobeholdning		97 60
Kassebeholdning		226 52
Bankbeholdning		20 14
	<hr/>	<hr/>
	6 328 07	6 328 07

Ovenstående regnskab gennemset og fundet i overensstemmelse med bilag. Kassebeholdning fundet til stede.

E. Jacobsen.

M. Christensen.

Indholdsfortegnelse

Frans af Assisi: Digt	3
Asger Baunsbak-Jensen: »Den frie skole«	4
Peder Flemløse: Forsvarets civilundervisning	7
Nils Olav Olsen: Uretfærdig retfærdighed	9
Lars Høbye: Skoler i USA	16
Evald Jacobsen: Hvad læser man – og hvorfor?	20
Gunhild Berg Olsen: Om uddannelse af ikke-faglærte ..	24
Årets gang	28
Nyt fra 10-års jubilarene	38
Noter	41
Mindeord	43
Bestyrelsen for Glamsbjerg fri- og efterskole	44
Skolens afgangshold	45
Meddelelser fra elevforeningen	50
Elevforeningens regnskab	51

Redaktion: Asger Baunsbak-Jensen.

Tegninger: J. Kongstad.